

ՀԱՉՅՈՒՆ ԵՎ ԼՌՈՒԹՅՈՒՆ

Երաժշտը և նվագարանը դարերի հոլովույթում

Երաժշտությունը ժամանակի մեջ հնչյուն և լռություն համադրելու արվեստն է: Արվեստի բոլոր արդի ճյուղերի նման այն հազարավոր տարիների ճանապարհ է անցել: Բանական մարդուն կենդանական աշխարհից զատող գործոնների մեջ երաժշտական արվեստը համարվում է վեհագույնն ու աստվածայինը:

Հնուց ի վեր մարդը փորձել է բնաձայնությունների և ձայնարկությունների միջոցով նմանակել բնության երևույթները, իրեն շրջապատող առարկաների ու կենդանի էակների ձայները: Արձագանքելով դրանց՝ նա հայտնաբերել է նաև սեփական ձայնի կարողությունները, արտահայտել իր հույզերն ու հոգեվիճակները: Այս կերպ երկխոսության մեջ է մտել բնության և ինքն իր հետ:

Հնագույն ծիսական արարողություններն ուղեկցվել են ձայնի, հնչյունների, շարժումների և ձայն արտաբերող գործիքների համադրությամբ ստեղծված ինքնատիպ կատարումներով: Այդ արտահայտչամիջոցներն աստիճանաբար վերածվել են պարզունակ մտքեր ու զգացմունքներ փոխանցելու նախնական հաղորդակցական համակարգերի: Նման սերտաճած «նախալեզուն» պարունակում էր երաժշտության և խոսքի նախասաղմերը, որոնք տակավին միասեռ ամբողջություն էին կազմում:

Ձայնալարերի գործադրմանը զուգահեռ կամ դրանից անկախ՝ նախամարդը նաև իր մարմինն է փորձարկել որպես բնական նվագարան (ծափ, ոտքերի դոփյուն): Ապա նաև օգտագործելով բնական հումքն ու իր կենցաղում կիրառվող քարե, ոսկրե և փայտե պարզունակ առարկաները՝ ստեղծել է ձայն արտաբերող առաջին գործիքները՝ հաղորդակցական համակարգն առավել արտահայտիչ և բազմազան դարձնելու համար, փնտրել տարածությունն ու ժամանակը կրճատող նոր արտահայտչամիջոցներ ու հնարանքներ: Այդ նախնական երաժշտական գործիքները և դրանց խմբերը, մարդու զարգացմանը զուգընթաց, աստիճանաբար կատարելագործվել ու դարձել են նախատիպերը ժամանակակից նվագարանների, դրանց ընտանիքների:

Այս ցուցադրությունն այցելուին հնարավորություն կտա նվագարանի միջոցով ծանոթանալու Հայկական լեռնաշխարհում նվագարանային երաժշտության զարգացման պատմական ընթացքին: Երաժշտություն, որ ծնվում է նվագարանագործ վարպետից, բխում՝ նվագարաններից, հնչում՝ երաժշտի միջոցով: Երաժշտություն, որի մասին կարելի է խորհել լուռ դիտելով և զգալով նրա հմայիչ հնչյունները:

Նայիրի Խաչատուրեան

համադրող

SOUND AND SILENCE

The Musician and Musical Instruments Throughout the Centuries

Music is the art of combining sound and silence through time. Much like the other branches of modern art, music has traveled a long way over thousands of years. The art of music is considered the most noble and divine characteristic which differentiates man from the animal.

Since ancient times, man has used onomatopoeia and exclamations to imitate natural phenomena, objects, and living beings surrounding him. By echoing those sounds, man has discovered his own vocal abilities and has expressed his emotions and moods. In this manner, man has entered in a dialogue with nature and himself.

Original performances combining voice, sounds, movements, and musical instruments accompanied ancient ritual ceremonies. These methods of expression also became the initial system of communication used to transmit simple thoughts and feelings. This accrete proto-language contained elements of both music and speech which worked together to form a homogeneous whole.

Along with the vocal practice, or at times independent from it, primitive man experimented with his body and used it as a natural instrument (e.g. claps, stomping

etc.). Then, man used natural raw materials and simple tools from his everyday life, such as stone, bone, and wood, in order to make his communication system more expressive and diverse and seek new modes of expression to reduce time and space. As humans developed, they also improved these original musical instruments and their groups; they became the prototypes of modern instruments, their families.

This exhibition will give visitors the opportunity to get acquainted with the historical development of instrumental music culture in the Armenian Highland through the musical instruments themselves. Music, which is born from the master instrument-maker, rises from the instruments and is given sound by the musician - music which we can contemplate by listening to in silence and feeling its charming sounds.

Nairi Khatchadourian

Curator